

TUSIAD

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

HALUK DİNÇER'İN

“TÜRKİYE’DE BİREYSEL GELİR DAĞILIMI

EŞİTSİZLİKLERİ: FONKSİYONEL GELİR

KAYNAKLARI VE BÖLGESEL EŞİTSİZLİKLER”

RAPOR TANITIM TOPLANTISI

AÇILIŞ KONUŞMASI

27 Haziran 2014

Sabancı Center, İstanbul

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35
www.tusiad.org

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxoffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

Sayın Konuklar, Değerli Basın Mensupları,

TÜSİAD Yönetim Kurulu adına sizleri saygıyla selamlıyorum. “Türkiye’de Bireysel Gelir Dağılımı Eşitsizlikleri, Fonksiyonel Gelir Kaynakları ve Bölgesel Eşitsizlikler” başlıklı raporumuzun tanıtım toplantısına hoş geldiniz.

Ekonomi politikalarının nihai amacı; toplumu oluşturan tüm bireylerin ve toplumsal kesimlerin refah düzeyinin yükseltilmesidir. Ekonomi büyürken, bireylerin ve toplumsal kesimlerin refah düzeyinin nasıl değiştiği merak konusudur. Büyüme hızı ve kişi başına gelirdeki artışlar, refah düzeyindeki değişim hakkında genel bir fikir verir. Gelir dağılımı verileri ise, büyüme sürecinde ortaya çıkan refah artışının, toplumsal kesimler ve bireyler arasındaki dağılımını ortaya koyması bakımından önemle irdelenmelidir.

Çünkü gelir dağılımında adaletsizliğin artması, sadece ekonomik değil aynı zamanda politik ve sosyal sorunlar yaratır. Bu nedenle konuya geniş bir perspektiften bakılması gerekmektedir.

2000’li yıllarda OECD ülkelerinde eşitsizlikler artarken, Türkiye’de aynı dönemde bireysel gelir dağılımı eşitsizliğinde düzelme meydana gelmiştir. Bu gelişmeye rağmen Türkiye, gelir eşitsizliğinin yüksek olduğu ülkeler arasında yer almaya devam etmektedir. OECD’nin araştırmasına göre, Türkiye halen, Şili ve Meksika’dan sonra en yüksek gelir eşitsizliğine sahip üçüncü ülke konumundadır.

Gelir eşitsizliklerinin varlığı, iktisadi karar alıcıların gelir eşitsizliğini azaltmaya yönelik daha aktif politikalar oluşturup uygulamalarını gerekli kılmaktadır. Gelir eşitsizliklerinin sadece ekonomik büyümenin neticesinde giderileceğini bekleyemeyiz. Çünkü iktisat literatürü, ekonomik büyümenin gelir eşitsizliklerini giderici etkilerinin yanında aynı zamanda arttırıcı etkilerinin varlığına da işaret etmektedir.

Bilindiği gibi, 2001 yılında yaşanan ekonomik kriz sonrası önemli yapısal reformlar devreye alınmıştır. 2002-2007 döneminde yapısal reformlar devam etmiştir. Raporumuzun bulgusuna göre; ülkemizde gelir dağılımı eşitsizliğindeki düzelme 2002-2007 arasındaki dönemde gerçekleşmiştir. Anlaşılıyor ki, ekonominin arz yönünü güçlendirmeyi amaçlayan politikalar gelir eşitsizliğini azaltıcı bir etki yaratmıştır. Ayrıca düşük enflasyon ve faiz ile birlikte, ekonominin artan potansiyel büyüme oranı bu iyileşmeye katkı sağlamıştır. 2007-2011 döneminde ise, bildiğiniz gibi büyüme dalgalı bir seyir izlemiş, potansiyel büyüme düşmüş ve sabit bir eğilim sergilemiştir. Yapısal reformların da hız kestiği bu dönemde, gerek küresel ekonomik krizin olumsuz etkileri, gerekse konjonktürel büyüme süreci, gerekse bireysel gelir dağılımında durağan bir seyre neden olmuştur.

En zengin %20’lik kesimin toplam gelirden aldığı pay ile en yoksul %20’lik kesimin toplam gelirden aldığı payı karşılaştırdığımızda da benzer bir sonuca ulaşıyoruz. 2002 yılında 9 katın biraz üstünde

olan fark, 2007'de 7 katın biraz üstünde görülüyor. Fakat 2011'e gelindiğinde aradaki fark aynı düzeyde kalmış. Bir diğer deyişle, zengin ve yoksul gelir grupları arasındaki fark 2002-2007 döneminde kapanmaktayken, 2007-2011 döneminde sabit kalmıştır.

Toplam hanelerin % 13'ünü oluşturan, hanehalkı reisi kadın olan hanelerin eşitsizlik düzeyinin ise erkek olanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu veri, bu hanelerin çoğunlukla dar gelirli gruplar arasında yer aldığı bir göstergesidir.

Çeşitli üretim faktörlerinin milli gelirden aldıkları payları gösteren fonksiyonel gelir dağılımı da raporumuzda yine incelenmiştir. Fonksiyonel gelir dağılımı, milli gelir içindeki "ücret, faiz, müteşebbis, tarım müteşebbisi, emekli ve transfer gelirlerinin" toplam gelir içindeki payları hakkında bilgi vermesi açısından önemlidir.

Raporumuzun önemli bir bulgusu şudur; farklı gelir gruplarının gelirleri arasındaki eşitsizlikten ziyade, gelir gruplarının kendi içlerindeki eşitsizlikler ekonomi çapındaki gelir eşitsizliğine daha çok etki etmektedir. Özellikle faiz ve müteşebbis gelir gruplarındaki eşitsiz dağılım dikkat çekicidir. Müteşebbislerin heterojen bir yapıya sahip olması, içinde hem büyük ölçekli hem de esnaf gibi küçük ölçekli girişimcileri barındırması müteşebbis gelirleri arasında düzey olarak önemli ölçüde farklılıklara sebep olmaktadır. Faiz gelirleri için de aynı durum geçerli olup, yüksek ve düşük mevduat sahiplerinin dağılımında ve faiz gelirlerinde önemli farklılıklar bulunmaktadır. Dolayısıyla Türkiye'de gelir dağılımındaki eşitsizlikle ilgili mücadelede öncelik, farklı gelir gruplarının kendi içlerindeki eşitsizlikleri yaratan sebeplerle mücadeleye verilmelidir.

Bölgeler arasında bireysel gelir düzeyine göre farklılıkların ise birbirine yakınsamış olduğu görülmektedir. Ancak her bir bölgenin kendi içindeki bireysel gelir eşitsizlikleri halen yüksektir.

Sayın Konuklar,

Gelir eşitliğinin sağlanması sürdürülebilir kalkınma ile çok yakından ilgilidir ve etkili stratejiler gerektirmektedir. Büyümenin gelir eşitsizliklerini giderici yönde etki yaratması için, gelir yaratma süreçlerinin iyileştirilmesine ihtiyaç vardır.

Gelir dağılımı eşitsizlikleri ile sadece makroekonomik politika uygulamalarıyla mücadele edilemez. Ülkenin üretim kapasitesini artırması ve ekonomiye potansiyel bir büyüme kabiliyeti kazandırılması gereklidir ama yeterli değildir.

Ülkemizdeki iktisadi faaliyetlerin daha formel ve daha kurumsallaşmış bir yapıya kavuşması ve kayıtdışılıkla mücadele konunun önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Tasarrufların ve mevduat

düzeşinin artırılması ve tasarrufun tabana yayılması, vergi politikasının ve sosyal nitelikli harcamaların gözden geçirilmesi konularında da devletin alacağı tedbirler önem taşıyacaktır.

Hiç şüphesiz makro ve mikroekonomik alanlarda atılması gereken birçok adım bulunmaktadır ve bugünkü toplantımızın tartışmaları da bu konular üzerine odaklanacaktır. Tanıtımı yapılacak olan raporumuzun gelir dağılımı konusunda verimli tartışmalara vesile olmasını diliyorum. Bu çalışmayı hazırlayan yazarlarımıza değerli emekleri için şükranlarımızı sunuyorum. Toplantımıza katılan değerli konuşmacılarımıza, çalışmanın ve toplantımızın gerçekleşmesinde emeği geçen Genel Sekreterlik kadromuza ve katılımınızdan ötürü sizlere teşekkür ediyor, saygıları sunuyorum.